

початкового навчання. Після завершення початкової підготовки співробітник МВС має бути готовим до виконання службових обов'язків в умовах, коли необхідно застосовувати фізичну силу, спеціальні засоби та вогнепальну зброю.

1. Єрмоєнко Е. А. Особливості фізичної і психологічної підготовки та формування професійних якостей курсантів і працівників правоохоронних органів засобами бойового хортингу : дис. Ірпінь. 2020.

2. Думко Н. В. Особливості становлення професійної зрілості у фаховій підготовці курсантів поліції *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки.* 2019. №. 182.

3. Баборчук О. А., Сиротенко Є.О. Застосування мультимедійних технологій при розробці та впровадженні лазерного тиру для відпрацювання навчальних вправ зі зброї. *Науково-практична конференція Мультимедійні технології в освіті та інших сферах діяльності - К.: НАУ, 2015. 120 с. С 16-17.*

4. Лозицький М. П., Лопаєва О. М. Роль та значення сучасних мультимедійних тирів для занять з вогневої підготовки *The 5th International scientific and practical conference «Fundamental and applied research in the modern world» (December 16-18, 2020) BoScience Publisher, Boston, USA. 2020. 822 p. – 2020. – С. 502.*

Алла ПОДВОРЧАН,

викладач в.с.п. «Науковий ліцей міжнародних відносин II-III ступенів»
Університету митної справи і фінансів

РОЗВИТОК УСНОГО МОВЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНИНА

Усне мовлення є невід'ємною складовою загальної і педагогічної культури особистості, адже саме мова сформувала людину як індивіда та творця культурних цінностей. Українська мова налічує понад 250 тисяч слів, вони вступають між собою в синонімічні, антонімічні, омонімічні й паронімічні зв'язки. З-поміж них є слова нейтральні та емоційно забарвлені, слова моносемічні і полісемічні; виділяють слова загальнолітературні і спеціальні, термінологічні, загальнонародні та діалектичні, неологізми і архаїзми, вживані у прямому та переносному значеннях і т. ін. Здобувач освіти ще у стінах загальноосвітнього закладу повинен оволодіти основними словесними багатствами рідної мови і вміти їх раціонально використовувати.

Питання розвитку усного мовлення було предметом дослідження багатьох провідних українських учених-мовознавців, зокрема таких, як: Дідук Г. І., Дорошенко М. І., Коваль Г. П., Плахотник Ю. І. та інші. Проте, попри спроби науковців ґрунтовно дослідити це питання, мовлення нашого учнівсько-студентської молоді усе ж залишається проблемним у сенсі

чистоти мови.

Важливою проблемою сучасної методики викладання української мови є формування вмінь та навичок усного зв'язного мовлення здобувачів освіти, бо відсутність належної кореляції між теоретичними знаннями та практичними мовленнєвими вміннями позначається на якісних і кількісних характеристиках мовлення, породжує різного типу мовленнєві помилки й недоліки. З метою запобігання їм, окрім опанування теорії мови, здобувачів освіти необхідно вчити «орієнтуватися в конкретній мовленнєвій ситуації, відповідно до цього добирати зміст та мовні засоби для вираження думки, володіти правилами мовленнєвої поведінки в різних умовах спілкування» [2].

Розвиток усного мовлення – важливий і необхідний принцип навчання рідної мови у закладах середньої освіти, який охоплює всі сторони мовленнєвої діяльності. Навчальною програмою передбачається набуття здобувачами освіти знань про мовлення: усне та писемне, діалогічне та монологічне; про особливості висловлювань, залежно від їх комунікативних завдань та ситуації спілкування. А також передбачає діяльність вчителя у таких напрямках : робота над правильною вимовою, виразністю й чіткістю усного мовлення, збагаченням словника, правильним і точним слововживанням, над словосполученням та зв'язним висловлюванням, удосконаленням звуковимови здобувачів освіти і підвищення їх мовленнєвої культури; збагачення, уточнення й активізація словникового запасу; уміння вживати слова у властивому для них значенні, користуватися виражальними засобами мови залежно від ситуації і мети висловлювання; послідовне й логічне викладання думки; оволодіння нормами українського літературного мовлення; засвоєння найважливіших етичних правил спілкування [1].

Розвиток усного мовлення залежить від засвоєння здобувачами освіти лексичного багатства мови, впевненого володіння граматичними категоріями, літературними нормами, що сприяє формуванню умінь і навичок у різних видах мовленнєвої діяльності. Тому робота з розвитку усного мовлення здійснюється паралельно за наступними напрямками:

- збагачення словникового запасу здобувачів освіти і розвиток граматичної будови їх мовлення;
- засвоєння норм української літературної мови;
- формування умінь і навичок сприймати й відтворювати чужі та будувати власні усні й писемні висловлювання (зв'язне мовлення);
- уникнення в активному усному слововживанні лексичних помилок (суржик, росіянізми, мовні штампи та ін.)

Найпоширенішими усними мовленнєвими помилками є такі: порушення логіки викладу змісту; збіднений арсенал лексики і стилістичних прийомів: вживаються однотипні вирази, дуже рідко – художні засоби (епітети, метафори, порівняння та ін.), здобувачі освіти майже не знають значення фразеологізмів; не вміють правильно узгоджувати за змістом слова (числівники з іменниками) тощо; не володіють нормами наукового мовлення

(наукового стилю), через що науковому керівникові часто доводиться виконувати функцію редактора студентських робіт.

Зокрема, використання здобувачами освіти в усному мовленні слів-покручів, так званого «суржику»:

– іменники: *врем'я, домікі, флаги, строчка, скачок, пожарнік, сігарета, мусорнік, наглядність, рельси, поднос, костилі, опит, разногласія, опилки, сделка, общество, воротнік, распечатка, мікроволновка, рубашка, огурець, пересєченіє, краска, пропитка, діжурство, ссуда, пузирі, ботінки, тряпка, мелоч, ушиб, тіскі (інструмент), обої, солонка, сахарніца, конфетніца, пробка, посуда, колокольчик, парік, носілкі, резина, повід, струйка, трубка (телефону), стройка;*

– -прикметники: *каждий, любя (проблема), полєзне, подобне, громкий. дєрзкий, кожноденне, просрочений, цвіточний, похожий, общітєльний;*

– числівник: *первий, второй;*

– дієслова: *умоляти, замітив, счітаю, надоїло, завідувать, спорить, надіюся, збігати (з уроків), празнувать, предложив, іскати, замедлився, роздавив, висказатсья, ізучать, допустім, гладити (постіль), надвигаются, горжуся. обідився, ростерявсья, не розстраюйсья, нажимать, пожарити, тормозити, не обрацати (увагу), позвала, ниряти, дєлать, пересікатися.*

– прислівники: *везде, канєшно, вмісті, роздільно, пожизнєно, високоєрно. круглодобово, єлі-єлі;*

– службові частини мови: *мімо, зачєм* та інші.

Збагачення та урізноманітнення словникового запасу й розвиток усного мовлення здобувачів освіти здійснюється систематично на уроках української мови та літератури, постійно супроводжує процес засвоєння мови як засобу спілкування й відповідає принципу практичної спрямованості навчання.

Випускник загальноосвітньої школи повинен засвоїти вироблені суспільством правила мовленнєвої комунікації та виражальні можливості мови. Чим більший запас виражальних засобів мови, тим легше вибрати саме ті, що можуть забезпечити адекватне відтворення думки й ефективну реалізацію комунікативного задуму.

Підбиваючи підсумки вищезазначеного, варто наголосити, що розвиток усного зв'язного мовлення на уроках мови – це робота, що проводиться викладачем для того, щоб здобувачі освіти досконало оволоділи мовними нормами, а також легко і впевнено висловлювали свої думки в усній і писемній формі, користуючись потрібними мовними засобами залежно від мети, змісту та умов спілкування. Постійна цілеспрямована й систематична робота з розвитку усного мовлення на заняттях з української мови суттєво впливає на формування загальної культури всебічно розвиненої, соціально активної особистості, готової до максимально ефективної участі в мовленнєвому спілкуванні, а також формує національну свідомість українського громадянина.

1. Дідук Г. І. Система роботи з розвитку зв'язного мовлення відповідно до нових концепцій викладання рідної мови. Українська мова і література в школі. 2000. 24-28 с.
2. Дорошенко М. І. Основи культури і техніки мовлення. Харків: ОВС, 2002. 144 с.
3. Досяк І. М. Нестандартні уроки з використанням інноваційних технологій. 1 - 4 класи. Х.: Вид. група «Основа», 2007. 160 с.
4. Коваль Г. П. Методика викладання української мови : навч. посіб. для студ. пед інст., гуманіст. універс., пед. коледж. 2-ге вид., доопр. та допов. Тернопіль: Астон, 2008. 287 с.
5. Плахотник Ю. І. Використання інноваційних технологій на уроках в початковій школі. URL : http://mybclass.at.ua/load/statti/vikoristannja_innovacijnikh_tekhnologij_na_urokakh_v_pochatkovij_shkoli/3-1-0-3.

Альона ТАРАНОВСЬКА,
Донецький державний університет
внутрішніх справ,
викладачка

ЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАХИСТУ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ В ІУДЕЙСЬКОМУ ПРАВІ

Загальновідомо, що в іудаїзмі уявлення про міру можливої поведінки людини мають більш давню історію, ніж в європейських релігійних та правових джерелах, оскільки іудейська релігійно-правова доктрина зародилася та сформувалася раніше, ніж християнсько-європейська релігійно-правова традиція. Справедливо відмітити, що кожна з названих релігійних доктрин містить звід правил, котрі, у першу чергу, спрямовані на виправлення гріховної людської природи, та окреслюють шлях самовдосконалення особистості. Зазвичай, ці правила схожі між собою у різних конфесіях, адже «золоте» правило моралі є спільним для усіх світових авраамічних релігій: «Люби ближнього свого, як самого себе».

У науково-правничих колах більшість вчених говорить про те, що ідеї лібералізму західноєвропейського зразка, до яких також відносять концепт прав та свобод людини, історично походить з часів епохи Просвітництва, буржуазних революцій, що згодом сприяло усвідомленню цінності людського життя міжнародно-правовою спільнотою та було імplementовано до національного законодавства держав.

Не погоджуємося з абсолютним вищезазначеного твердження, оскільки вважаємо доцільно враховувати сучасні світові тенденції, де, відповідно до останніх соціологічних досліджень, місце глобалізації займають локалізаційні процеси, які пропонується термінувати як «глокалізація». Виключно з описуваних міркувань, доречно зважати на таку наукову позицію, яка в майбутньому стане провідним вектором пізнавальної діяльності в